

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
İÇİNDEKİLER	9
TABLULARIN LİSTESİ.....	13
ŞEKİLLER TABLOSU	15
RESİMLERİN LİSTESİ	16
KISALTMALAR DİZİNİ.....	17
1. GİRİŞ.....	19
2. GELENEKSELDEN DİJİTALE TELEVİZYON YAYINCILIĞI	31
2.1. Televizyon Yayıcılığının Doğuşu	31
2.1.1. Dünyada Televizyon Yayıcılığı.....	34
2.1.2. Türkiye’de Televizyon Yayıcılığı	37
2.1.2.1. Devlet Tekelinde Televizyon Yayıcılığı Dönemi: TRT’li Yıllar	40
2.1.2.2. Ticari Televizyonlar Dönemi.....	44
2.1.2.2.1. Neo-liberal Politikalar ve Etkileri	45
2.1.2.2.2. Türkiye’de Ticari Televizyon Hazırlık Süreci ve Star 1’in Kurulması	46
2.1.2.2.3. Ticari Televizyonun Yasallaştırılması ve RTÜK’ün Kuruluşu	49
2.2. Televizyon Yayıcılığında Dönüşüm Süreçleri ve Dijitalleşme.....	52
2.2.1. Dijital/Sayısal Televizyon Yayıcılığına Geçiş.....	54
2.2.1.1. Pay-TV.....	55
2.2.1.2. İnternet Tabanlı Televizyon Yayıcılığı.....	57
2.2.1.2.1. IPTV: Başlangıcı ve Dönüşümü.....	60
2.2.1.2.2. OTT Yayın Hizmetleri.....	62
2.2.1.2.3. Geleneksel Televizyona İnternet Tabanlı Alternatifler	64
2.2.1.3. İnternet ile Televizyonun Entegrasyonunun Getirdikleri.....	65
2.2.1.3.1. Etkileşim.....	67
2.2.1.3.2. Yöndeşme/Yakınsama	69
2.2.1.3.3. Bireyselleşme	71
2.2.1.3.4. Eş-zamansızlık/Senkronizasyon.....	73

3. İSTEĞE BAĞLI YAYIN HİZMETLERİ	75
3.1. İsteğe Bağlı Yayın Hizmeti Kavramı.....	79
3.1.1. İsteğe Bağlı Yayın ve Türleri	80
3.1.2. Endüstri Olarak İsteğe Bağlı Yayın Hizmetleri	83
3.1.2.1. İçerik Derleme ve Üretme	86
3.1.2.1.1. Platforma Özgü Üretilmeyen Yapımlar.....	86
3.1.2.1.2. Özgün Yapımlar	88
3.1.2.1.3. Uyarlama Yapımlar	90
3.1.2.1.4. Programlar.....	91
3.1.2.1.5. Spor Yayınları.....	92
3.1.2.2. Dağıtım/Yayın.....	92
3.1.2.3. Tüketim	95
3.2. Dünyada İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinin Ana Aktörleri ve Güncel Durum.....	97
3.3. Türkiye’de İsteğe Bağlı Yayın Hizmetleri.....	102
3.3.1. Sektörel Arzın Doğuşu ve Yaygınlaşması.....	104
3.3.2. Yabancı Merkezli Kuruluşlar	107
3.3.2.1. Netflix.....	107
3.3.2.2. Amazon Prime Video.....	113
3.3.2.3. Disney+.....	114
3.3.3. Yerli Kuruluşlar.....	116
3.3.3.1. BluTV	116
3.3.3.2. PuhuTV	118
3.3.3.3. Gain	119
3.3.3.4. Exxen	120
3.3.3.5. Tabii.....	121
3.4. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetleriyle Değişen Kullanıcı Deneyimleri	122
4. İSTEĞE BAĞLI YAYIN HİZMETLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ	129
4.1. İfade Özgürlüğü	130
4.1.1. Kitle İletişim Özgürlüğünün Kapsamı ve Karşılaştığı Engeller	133
4.1.1.1. Devlet Tekeli.....	134
4.1.1.2. Tekelleşme ve Yoğunlaşma	135
4.1.1.3. Sansür.....	137
4.1.1.4. Teknolojik Engeller	139
4.1.2. Kitle İletişim Özgürlüğünün Desteklenmesi: Çoğulculuk	141
4.1.3. İfade Özgürlüğünün Sınırlandırılması.....	142

4.2. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinin İdari ve Hukuki Denetimi	147
4.2.1. Teknoloji ve İnternet Çağında Hukuki Düzenlemelerin Zorlukları	149
4.3. Türkiye’de İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinin Hukuki Statüsü	152
4.3.1. RTÜK: Üst Kurul Yapısı ve Çalışma Prensipleri.....	155
4.3.1.1. Denetimde Yayın Hizmeti İlkeleri.....	158
4.3.1.2. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinin Denetlenmesi ve Uygulanan Yaptırımlar	162
5. TÜRKİYE’DE İSTEĞE BAĞLI YAYIN HİZMETLERİNİN DÜZENLENMESİ VE DENETLENMESİ	169
5.1. Araştırmanın Yöntemi	169
5.1.1. Delphi Tekniği.....	169
5.1.2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	172
5.1.2.1. Araştırma Sorularının Belirlenmesi	173
5.1.2.2. Katılımcıların Belirlenmesi	175
5.1.3. Verilerin Toplanması	177
5.1.3.1. I. Delphi Turu	178
5.1.3.2. II. Delphi Turu	179
5.2. Verilerin Analizi ve Değerlendirme	180
5.2.1. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinde Denetim Uygulamaları	181
5.2.1.1. İBYH’de Denetimin Gerekliliği.....	187
5.2.1.2. İBYH’de Denetim Unsurları	191
5.2.2. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerini Denetleyici Otorite ve Yapılanma Üzerine	199
5.2.2.1. İBYH’de Denetleyici Otorite Olarak RTÜK	203
5.2.2.2. İBYH’de Denetleyici Otorite Olarak BTK Alternatifi	217
5.2.2.3. İBYH İçerik Denetiminde Denetleyici Kadro ve Uygulama Pratikleri	219
5.2.2.4. İBYH Denetiminde İdeal Denetleyici Otorite	223
5.2.3. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerine Yönelik En Çok Eleştirilen Unsurlar.....	225
5.2.3.1. Terör Propagandası	226
5.2.3.2. Çocuk İstismarı	234
5.2.3.2.1. Çocuk ve Medya İlişkisi	238
5.2.3.3. Aşırı Şiddet.....	248
5.2.3.3.1. Çocuk Kullanıcılar ve Şiddet	260
5.2.3.4. Aşırı Cinsel İçerik.....	264
5.2.3.4.1. Çocuk Kullanıcılar ve Cinsel İçerik	270

5.2.3.5. Cinsiyetsizleştirme ve Farklı Cinsel Yönelimlere Teşvik.....	272
5.2.3.5.1. Çocuk Kullanıcılar ve Farklı Cinsel Yönelimlere Dair İçerikler	286
5.2.3.6. Nefrete Teşvik	292
5.2.4. Yayınlara Teknik Olarak Erişim ve Ebeveyn Kontrol Araçları	305
5.2.4.1. Koruyucu Semboller ve İçerik Bilgilendiriciler	312
5.2.5. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair	319
5.2.6. İsteğe Bağlı Yayın Hizmetleri ve Dijital Medya Okuryazarlığı.....	334
6. SONUÇ	343
KAYNAKLAR	353
YAZAR HAKKINDA	379

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo 3.1.	İsteğe Bağlı Yayın Türleri ve Özellikleri	81
Tablo 3.2.	Şirket Türüne Göre Dünya Çapında Video İçerik Harcamaları 2021-2025	85
Tablo 3.3.	Dünya Genelinde En Yüksek Aboneye Sahip Yayın Hizmet Sağlayıcıları	99
Tablo 3.4.	Türkiye’de Başlıca İsteğe Bağlı Yayın Hizmet Sağlayıcılara Dair Bilgiler	103
Tablo 4.1.	İsteğe Bağlı Yayın Hizmeti İçeriklerine Uygulanan Yaptırımlar	164
Tablo 5.1.	Katılımcı Bilgileri.....	177
Tablo 5.2.	Katılımcılarla Görüşme Biçimleri.....	178
Tablo 5.3.	İBYH’nin Denetimine Dair Uzlaşı Durumu	182
Tablo 5.4.	İBYH’nin Mevcut Denetlenme Ölçütlerinin Uygunluğu (%)	189
Tablo 5.5.	İBYH için Denetim İlkelerine Yaklaşım (%)	192
Tablo 5.6.	İBYH Denetimine Dair Yönetişim ve İtiraz Mekanizması (%).....	195
Tablo 5.7.	Çocuk İçeriklerine Yönelik Denetimlerin Yoğunluğu (%).....	198
Tablo 5.8.	İBYH’de Denetçi Otorite ve Denetim Yapılanması Üzerine Uzlaşı Durumu	200
Tablo 5.9.	Katılımcı Gruplara Göre RTÜK’ün Kurumsal Niteliğine Dair Tutumlar	205
Tablo 5.10.	İBYH’de Denetleyici Olarak RTÜK’e Yönelik Tutumlar (%)	206
Tablo 5.11.	İBYH’nin BTK Tarafından Denetlenmesine Yönelik Tutumlar (%)	218
Tablo 5.12.	İBYH’de Denetçilere ve Denetim Uygulamalarına Yönelik Tutumlar (%).....	219
Tablo 5.13.	İBYH’de Terör Propagandası İçeriklerine Dair Uzlaşı Durumu	227
Tablo 5.14.	İBYH’de Terör İçeriklerine Yönelik Tutumlar (%).....	229
Tablo 5.15.	İBYH’de Çocuk İstismarına Dair Uzlaşı Durumu	235
Tablo 5.16.	İBYH’de Çocuk İstismarına Yönelik Tutumlar (%).....	240
Tablo 5.17.	İBYH’de Aşırı Şiddet İçeren Yapımlara Dair Uzlaşı Durumu.....	251
Tablo 5.18.	İBYH’de Aşırı Şiddet İçeriklerine Yönelik Tutumlar (%)	255
Tablo 5.19.	Katılımcı Gruplara Göre Rahatsızlık Uyandıran İçeriklerin Sınırlandırılmasına Yönelik Tutumlar	258
Tablo 5.20.	İBYH’de Aşırı Cinsellik İçeren Yapımlara Dair Uzlaşı Durumu.....	266

Tablo 5.21.	İBYH’de Aşırı Cinsel İçeriklere Yönelik Tutumlar (%)	267
Tablo 5.22.	İBYH’de Cinsiyetsizleştirme ve Farklı Cinsel Yönelimlere Teşvik İçeren Yapımlara Dair Uzlaşı Durumu.....	278
Tablo 5.23.	İBYH’de Cinsiyetsizleştirme ve Farklı Cinsel Yönelimlere Teşvik İçeren Yapımlara Dair Tutumlar (%)	280
Tablo 5.24.	İBYH’de Nefrete Teşvik İçeren Yapımlara Dair Uzlaşı Durumu	295
Tablo 5.25.	İBYH’de Nefrete Teşvik Unsurlarına Yönelik Tutumlar (%).....	296
Tablo 5.26.	Yayınlar Teknik Olarak Erişim ve Ebeveyn Kontrol Araçlarına Dair Uzlaşı Durumu	306
Tablo 5.27.	Yayınlar Teknik Olarak Erişim ve Ebeveyn Kontrol Araçlarına Dair Tutumlar (%).....	308
Tablo 5.28.	Koruyucu Semboller ve İçerik Bilgilendiricilere Dair Uzlaşı Durumu	314
Tablo 5.29.	Koruyucu Semboller ve İçerik Bilgilendiricilere Dair Tutumlar (%).....	315
Tablo 5.30.	İBYH’nin Düzenlenmesine Dair Uzlaşı Durumu	320
Tablo 5.31.	İBYH’nin Lisanslamaya Tâbi Olması Üzerine Tutumlar (%)	323
Tablo 5.32.	Düzenleyici Otoritenin İBYH’nin Geliştirilmesine Yönelik Politikaları Üzerine Tutumlar (%).....	326
Tablo 5.33.	İsteğe Bağlı Yayın Hizmet Sağlayıcılarının Sorumlulukları Üzerine Tutumlar (%).....	331
Tablo 5.34.	İBYH ve Dijital Medya Okuryazarlığına Dair Uzlaşı Durumu	336
Tablo 5.35.	İBYH ve Dijital Medya Okuryazarlığı Politikalarına Yönelik Tutumlar (%)	338

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 5.1.	İBYH İçin Denetimin Gerekliliği	187
Şekil 5.2.	Yayın Hizmeti İlkelerinin İBYH İçin Uygunluğu	190
Şekil 5.3.	İBYH İçeriklerinin Bütüncül Değerlendirilmesi Yönündeki Tutumlar	195
Şekil 5.4.	İBYH İçeriklerine İlişkin Yayın İlkeleri Rehberi Oluşturulması	197
Şekil 5.5.	İBYH İçeriklerini Denetleme Ölçütlerinin Ayrıntılandırılması	197
Şekil 5.6.	İBYH İçin Denetleyicinin Önemi	203
Şekil 5.7.	RTÜK'ün Kurumsal Niteliğine Dair Tutumlar	204
Şekil 5.8.	Aleniyet Kazanmış Yapımlara İBYH'de Yayın Öncesi Müdahaleye Dair Tutumlar	215
Şekil 5.9.	İBYH'de Terör Faillerinin Temsiline Dair Yaklaşım	233
Şekil 5.10.	'Çocuk Oyuncu - Yalnızca Yetişkin İzleyici' İkilimine Yönelik Tutumlar	243
Şekil 5.11.	Ekran Karşısındaki Çocuğun Korunması: Aile Gözetimi ve Devlet Sorumluluğu	246
Şekil 5.12.	Yetişkinlere Yönelik Kataloglarda Aşırı Şiddet İçeriği	253
Şekil 5.13.	Şiddetsiz Alternatif Sahneler Üretilmesine Yönelik Tutumlar	263
Şekil 5.14.	Çocuk Yapımlarında Cinsel İçeriğin Sınırlandırılmasına Yönelik Tutumlar	271
Şekil 5.15.	Farklı Cinsel Yönelim Temalarının Çocuk Kataloğunda Yer Almasına Dair Tutumlar	290
Şekil 5.16.	Olumsuz Temsil - Nefrete Teşvik Ayrımı	298
Şekil 5.17.	Belgesel Türü Yapımların Nefrete Teşvikle İlişkisi	299
Şekil 5.18.	RTÜK Tarafından Oluşturulan Akıllı İşaretler Sistemi	313
Şekil 5.19.	RTÜK'ün Öğrencilerin Dizi/Film Projelerini Fonlamasına İlişkin Tutumlar	329

RESİMLERİN LİSTESİ

- Resim 3.1.** Dünya Genelinde En Popüler İsteğe Bağlı Yayın Hizmetleri (Abone Sayısına Göre - 2023)98
- Resim 3.2.** 2024'ün Son Çeyreğinde Türkiye'de Dijital Platformlara Duyulan İlgi ve Pazar Payı Oranları 112